Baixos resultats en lectura: parlem de solucions

written by Mireia Barrachina | 18 de September de 2026

De les dificultats a les actuacions que funcionen

Cada publicació dels resultats de **PISA** reaviva el debat mediàtic sobre el descens de la competència lectora en l'alumnat. No obstant això, mentres diversos discursos públics atribuïxen la responsabilitat de manera simplista a l'ús de les tecnologies, la investigació científica internacional porta anys alertant sobre estes necessitats i aportant evidències clares sobre les actuacions que realment milloren el seu rendiment.

Entre les **Actuacions Educatives d'Èxit (AEE)** destaquen les **Tertúlies Literàries Dialògiques,** que han mostrat millores en l'aprenentatge instrumental. A través del diàleg igualitari sobre les millors obres de la literatura universal, **impulsen la comprensió lectora, el vocabulari, la capacitat inferencial, el pensament crític i la motivació cap a l'aprenentatge, també en alumnat amb necessitats educatives especials o procedent d'entorns desfavorits.**

L'elecció dels textos tampoc és menor. Una **investigació**

longitudinal publicada en *Scientific Reports,* de Nature Portfolio, va seguir a més de sis mil adolescents alemanys i va comparar diferents gèneres de lectura. **Només la lectura acumulada de literatura clàssica moderna es va associar posteriorment amb major comportament prosocial i menys problemes entre iguals,** encara que els efectes van ser xicotets. Els autors assenyalen que la literatura de major complexitat pot afavorir un processament més conscient, la consideració de diferents perspectives i una reflexió més profunda. L'evidència convida així a mirar no sols quant es llig, sinó també **què es llig i quines interaccions es generen al voltant dels textos.**

No és només el suport: és el que fem amb ell

La **investigació sobre lectura digital** també obliga a evitar simplificacions. Determinats usos poden relacionar-se amb un processament més superficial, però s'han trobat millors resultats quan els dispositius s'integren en **projectes de lectura digital** que exigixen atenció sostinguda, objectius acadèmics clars i debat grupal. El mateix PISA recorda que el potencial educatiu de la tecnologia depén de la formació docent, la planificació i de com s'integra en l'ensenyança.

Per això, reduir el debat a **paper enfront de pantalla** pot fer-nos perdre de vista l'essencial. Retirar una pantalla no garantix una lectura profunda, igual que utilitzar un dispositiu no impedix desenrotllar comprensió, diàleg i reflexió. La pregunta central hauria de ser una altra: **quines actuacions sabem que aconseguixen que tot l'alumnat comprenga millor i accedisca a aprenentatges de major qualitat?**

Consciència social i responsabilitat compartida

Redirigir el debat implica reconéixer que la relació amb la tecnologia tampoc es construïx únicament a les aules.

Sistemes educatius amb bons resultats, com Singapur o Estònia, estan desenrotllant estratègies d'alfabetització digital i en intel·ligència artificial que combinen formació docent, pensament crític i ús responsable, més enllà de limitar l'accés a dispositius.

La responsabilitat aconseguix també a les famílies. Un estudi longitudinal amb 747 xiquets i xiquetes va trobar que un major ús del telèfon intel·ligent per part del progenitor principal s'associava amb un creixement més lent del vocabulari receptiu, mentres que el temps de pantalla infantil no va mostrar eixa mateixa relació longitudinal. Sense establir causalitat, el resultat recorda que **les pràctiques digitals de les persones adultes i les interaccions familiars també formen part del desenrotllament lingüístic.**

Millorar la lectura exigix, per tant, una resposta compartida. Famílies, professorat, administracions i mitjans poden contribuir a crear entorns que afavorisquen la lectura, el diàleg i l'ús conscient de la tecnologia. **Més que buscar culpables, el repte és construir una consciència social sobre les actuacions i interaccions que sabem que afavorixen l'aprenentatge.**

Imatge: Magnific